

TÜRKİYE'DE TİCARİ AÇIKLIK VE ENFLASYONUN GELİR DAĞILIMINA ETKİSİ: EKONOMETRİK BİR ANALİZ

Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi
KAÜ İİBF Dergisi
Cilt 6, Sayı 9, 2015
ISSN : 1309 - 4289

Makale Sunum Tarihi : 19.08.2014

Yayına Kabul Tarihi : 17.02.2015

Ahmet GÜLMEZ

Yrd. Doç. Dr.,

Sakarya Üniversitesi,

İİBF İktisat Bölümü

agulmez@sakarya.edu.tr

Nurullah ALTINTAŞ

Arş. Gör.,

Sakarya Üniversitesi,

İİBF İktisat Bölümü

naltintas@sakarya.edu.tr

ÖZ | Bu çalışmanın amacı Türkiye'nin 1981-2011 dönemine ait 31 yıllık zaman serileri kullanılarak ticari açıklık ve enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki etkisini araştırmaktır. Çalışmada, ticari açıklık için dış ticaret hacminin (İhracat + İthalat) Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla'ya oranı, enflasyon oranı ve gelir dağılımı için Gini katsayısı kullanılmıştır. Kullanılan serilerin aynı mertebeden durağan oldukları tespit edildikten sonra uzun dönemli ve kısa dönemli ilişkileri görmek için sırasıyla Johansen eşbütünleşme testi ve vektör hata düzeltme testi (VECM) uygulanmıştır. Değişkenler arasındaki nedensellik hem kısa hem de uzun dönemli analiz edilmiş olup, hem kısa dönemde hem de uzun dönemde enflasyondan ve ticari açıklıktan gelir eşitsizliğine doğru bir nedensellik tespit edilmiştir. Etki tepki fonksiyonları vasıtasıyla yapılan analizde enflasyonun ve ticari açıklığın gelir eşitsizliği üzerinde azaltıcı etkisi söz konusu olmaktadır. Varyans ayrıştırma analizi neticesinde de gelir eşitsizliği değişkeni üzerindeki etkinin %36' sı kendinden, %53'ü enflasyondan ve %10'u ticari açıklık parametresinin etkisi ile açıklanmaktadır

Anahtar Kelimeler: Ticari Açıklık, Enflasyon, Gelir Dağılımı, Eşbütünleşme, VECM

Jel Kodu: O15, E31, F14

Makaleyi çevrimiçi görüntülemek için QR
Kodu okutunuz.

Atıfda bulunmak için... | GÜLMEZ, A., ALTINTAŞ, N. (2015). "Türkiye'de Ticari Açıklık ve Enflasyonun Gelir Dağılımına Etkisi: Ekonometrik Bir Analiz". KAÜ İİBF Dergisi, 6(9), 31-44.

THE IMPACT OF TRADE OPENNESS AND INFLATION ON INCOME DISTRIBUTION IN TURKEY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS

Kafkas University Economics and
Administrative Sciences Faculty
The Journal of KAU IIBF
Vol. 6, Issue 9, 2015
ISSN : 1309 - 4289

Article Submission Date : 19.08.2014

Accepted Date : 17.02.2015

Ahmet GÜLMEZ

Assist. Prof. Dr.

Sakarya University,

Economics Department

agulmez@sakarya.edu.tr

Nurullah ALTINTAŞ

Res. Assist.

Sakarya University,

Economics Department

naltintas@sakarya.edu.tr

A **BSTRACT** | This study aims to examine the impact of trade openness and inflation on income distribution over the period 1981-2011 for Turkey. The proportion of foreign trade volume (exports plus imports) to GDP and Gini coefficient are used as measures of trade openness and income distribution besides inflation rate. After we determine that series have the same order of stationarity; Johansen cointegration test and VECM are applied to see long-run and short-run relationships. As a result of the analysis, causality from trade openness and inflation to income inequality is determined for both short and long-run. The reducing effect of inflation and trade openness on income inequality is detected by means of impulse-response functions. As a result of variance decomposition analysis, the fact that 36 percent of the effect on income inequality are caused by itself while 53 percent and 10 percent of the effect are respectively caused by inflation and trade openness is determined.

Keywords: Trade Openness, Inflation, Income Distribution, Cointegration, VECM.

Jel Code: O15, E31, F14

Scan QR Code to see this article online

Cite this paper | GÜLMEZ, A., ALTINTAŞ, N. (2015). "The Impact Of Trade Openness And Inflation On Income Distribution In Turkey: An Econometric Analysis". The Journal of KAU IIBF, 6(9), 31-44.

1. GİRİŞ

Türkiye ekonomisinin en büyük yapısal değişimi 1980 yılında yaşanmış, o ana kadar takip edilen ithal ikameci kalkınma politikasından vazgeçilerek ihracata dayalı ve dışa açık kalkınma politikası benimsenmiştir. Türkiye'nin dış dünya ile entegre olması amacını taşıyan böyle bir politika değişiminin makroekonomik değişkenler üzerinde etkisinin olması kaçınılmazdır.

1980 yılından itibaren Türkiye'nin dış ticaret hacmi hızla artarken; özellikle bütçe açıklarının finansmanı için uygulanan genişlemeci para politikasının fiyatlar genel seviyesi üzerinde pozitif etkisi bu dönemde enflasyon oranlarının da yüksek seyretmesine sebep olmuştur.

Türkiye'de 1980 sonrası dönemde kişi başına düşen gelir artarken, dış ticaret hacmindeki artışın Gayrı Safi Yurtiçi Hasıla artışından yüksek olması zaman içinde ticari açıklık oranının artmasına yol açmıştır. Ekonomik büyüme ve serbest dış ticaret ile birlikte ticari açıklık oranının değişmesi gelir dağılımını da etkilemektedir. Teorik literatürde geleneksel yaklaşım olarak ticari açıklık ile gelir dağılımı adaleti arasında pozitif bir ilişkinin olduğu kabul edilmektedir. Bunun en önemli sebeplerinden biri kapalı ekonomi durumunda iken monopol veya oligopol yapıya sahip olan yurtiçi üreticilerin ticari açıklıkla beraber ortaya çıkan dış rekabet sonucu ayrıcalıklı konumlarını yitirmeleridir.

Türkiye'de 1981 sonrası dönemde enflasyon oranının hızla yükseldiği ve uzun yıllar çift haneli rakamlarda kaldığı bilinmektedir. Uzun yıllar yüksek-kronik enflasyon yaşayan bir ülkede enflasyonun dolaylı ve dolaysız maliyetlerine katlanması gerekmektedir. Yüksek enflasyonun bir ekonomiye en önemli maliyetleri, kaynak ve gelir dağılımını etkilemesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Teorik literatürde geleneksel yaklaşıma göre enflasyon ile gelir dağılımı arasında negatif bir ilişki söz konusudur. Yüksek enflasyon dönemlerinde toplumdaki bir kesimden başka kesime (borç verenlerden borç alanlara) refah transferi olmakta, bu da gelir dağılımını bozmaktadır.

Bu çalışmada Türkiye'de 1981-2011 döneminde ticari açıklık ile enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkisinin olup olmadığı eş bütünleşme ve nedensellik testleri ile analiz edilmiştir. Yapılan literatür incelemesi sonucunda çalışmada kullanılan yöntemin, incelenen dönemin ve incelenen ülkenin daha önce yapılmış olan çalışmalardan farklılık arz ettiği ve literatürdeki diğer çalışmalardan ayrıldığı belirtilebilir. Bu bakımdan elde edilen sonuçların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

2. LİTERATÜR TARAMASI

İktisat kuramında ticari açıklık ve enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki etkilerini inceleyen bir çok teorik ve ampirik çalışma yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda değişkenler arasındaki ilişkilerde farklı bulguların elde edildiği görülmüştür. Aşağıda özetlenen çalışmaların bir kısmında ticari açıklık ve enflasyonun gelir dağılımı üzerinde olumlu etkileri olduğu sonucuna ulaşılırken bazı çalışmalarda olumsuz etkileri olduğu görülmüştür.

Bulir A. ve Gulde A.M. (1995), çalışmalarında finansal istikrarsızlık ile gelir dağılımı arasındaki negatif ilişkili hipotez test edilmiştir. Finansal istikrarsızlığı temsilen enflasyon ve nominal döviz kuru kullanılmıştır. Zaman serisi ve yatay kesit yöntemi ile yapılan ampirik analizlere Kuznet hipotezine ilişkin zayıf bulgulara ulaşılrken finansal istikrarsızlık değişkenlerinin tümü için güçlü bulgulara ulaşılmıştır.

Wood (1994), Bourguignon ve Morrisson (1990), Caldero 'n and Chong (2001), and Dollar and Kraay (2004), yayınlarının ortak tarafı ticari serbestleşmenin gelir dağılımı adaletsizliğini azaltacağı yönünde ampirik sonuçlar veren çalışmalar olmalarıdır.

Robbins (1996,2003) Latin Amerika, doğu ve güney doğu Asya ülkeleri ile kuzey ülkelerini araştırdığı çalışmalarında güney ülkelerinde ticaretin liberalleşmesi kuzey ülkelerinden güney ülkelere fiziki sermaye akışını hızlandıracağı için güney ülkelerinde bu teknolojileri kullanabilecek nitelikli emeğe talebi artıracığını ve bunun sonucunda da nitelikli emek lehine gelir dağılımının değişeceğini belirtmiştir.

Hanson ve Harrison (1999) Meksika üzerine yaptıkları çalışmada ihracat endüstrilerinde istihdam edilen emeğin, iç piyasaya yönelik endüstrilerde istihdam edilen emeğe oranla daha yüksek beyaz yaka oranına sahip olduklarını tespit etmişlerdir.

Edwards (1997), Li, Squire ve Zou (1998), Vivarelli (2004), ayrı ayrı yaptıkları çalışmalarında uluslararası ticaret ile gelir dağılımı arasında anlamlı bir ilişki bulamamışlardır.

Fahim Al-Marhubi (1997), çalışmasında enflasyon ile gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi dış açıklık, siyasi istikrarsızlık ve Merkez bankası bağımsızlık derecesi kontrol değişkenleri ile birlikte analiz artmıştır. Söz konusu analizde daha yüksek eşitsizliğe sahip ülkelerde daha yüksek enflasyonlara sahip olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Jım Dolmas, Gregory W. Huffman ve Mark A.Wynne (2000), gelir dağılımı ile enflasyon arasındaki ilişkiyi demokrasi ve merkez bankası bağımsızlığı koşullarında analiz etmişlerdir. Eşitsizlik ile enflasyon arasında pozitif bir korelasyon mevcut olup elde edilen bulgulara göre eşitsizlikten enflasyona doğru bir nedensellik tespit edilmiştir. Özellikle bağımsız merkez bankacılığı ve demokrasi altında bu nedensellik işlevsel hale gelmektedir. Demokratik ülke ve demokratik olmayan ülkeler açısından istatistiki sonuçlar da oldukça farklılık arz etmektedir.

Rossana Galli ve Rolph van der Hoeven (2001), çalışmalarında ABD ve on beş OECD ülkesinin yer aldığı gelişmiş ülkeler için enflasyon ve para politikalarının eşitsizlik ile arasındaki ilişkiyi teorik ve ampirik olarak araştırmışlardır. Görece enflasyon oranının yüksek olduğu ülkelerde enflasyonun düşmesi gelir eşitsizliğini azaltırken, enflasyon oranının düşük olduğu ülkelerde enflasyonun düşmesi gelir eşitsizliğini artırır hipotezini destekleyen sonuçlara ulaşılmaktadır.

Fajnzylber ve Fernandes (2004) Brezilya üzerine yaptıkları çalışmalarında Verhoogen'e

paralel olarak ihracat endüstrilerinde üretilen malların iç piyasa için üretilen mallardan daha kaliteli olduğunu ifade etmişlerdir. Bu yüzden, yabancı alıcıların kalite standartlarına göre üretilen ihracat malları endüstrilerinde daha çok nitelikli emeğe talep olmaktadır. Sonuç olarak Brezilya’da ihracat nitelikli emeğe talebi pozitif etkilemektedir.

Kahai ve Simmons (2005), Gini endeksi ve dışa açıklığı araştırdıkları çalışmalarında az gelişmiş ülkelerde dışa açıklık ile eşitsizlik arasında anlamlı bir ilişki bulurken, gelişmiş ülkelerde anlamlı bir ilişki bulamamışlardır.

Anderson (2005), yaptığı çalışmada az gelişmiş ülkelerde açıklığın bölgesel eşitsizlik ve cinsiyet eşitsizliği yoluyla gelir eşitsizliğini etkilediği sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada ayrıca bir çok zaman serisi analizlerinde açıklık ile gelir eşitsizliği ilişkisinin yüksek olduğunu, panel veri analizlerinde ise bu ilişkinin daha düşük olduğu belirtilmiştir.

Figini ve Santarelli (2006) az gelişmiş ülkelerde ticari açıklık, finansal açıklık ve özelleştirme ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi araştırdığı makalelerinde açıklığın yoksulluk üzerinde anlamlı bir etki yapmadığı fakat finansal açıklığın yoksulluğu artırdığı sonucuna ulaşmışlardır.

Değer (2006) Sahra Altı ve Kuzey Afrika, Asya ve Orta Doğu, Avrupa ve Batı Asya’daki 68 az gelişmiş ve gelişmekte olan ülke için ticari açıklık – gelir dağılımı ilişkisini araştırmıştır. Gelir dağılımının ölçütü olarak gelişmekte olan ülkelere ait Gini katsayılan ile ticari liberalizasyonun doğrudan bir ölçütü olarak ithalat ve ihracat değerlerinin GSYİH içerisindeki payları kullanılmıştır. 1975-2002 dönemi verilerinin ortalamalarına dayanan yatay kesit regresyon analizi sonuçlarının Stolper-Samuelson gelir dağılımı hipotezini desteklediği sonucuna ulaşmıştır. Çalışmada, dış ticaret rejimlerinin serbestleştirilmesi, gelişmekte olan ülkelerdeki bol faktörün (kalifiye olmayan işgücünün) gelirini artırarak, bir bütün olarak gelir dağılımında eşitsizlikleri azaltıcı etkiler doğurduğu vurgulanmıştır.

Verhoogen (2007) Meksika üzerine yaptığı çalışmasında ticaret hacmindeki artışın ihracatta ortalama ürün kalitesini artırdığını bunun sonucunda ise daha kaliteli işgücüne talebin arttığını belirtmiştir. İhracat endüstrilerinde daha kaliteli emeğe talebin artması Meksika’da ücret eşitsizliğini de artırmaktadır.

Gourdon, Maystre, ve De Melo (2008), ticari açıklığın orta ve uzun dönemde sektörlerdeki göreceli faktör yoğunluğunun değişmesine yol açacağına ve bunun sonucunda gelir dağılımının değişmesine yol açacağı sonucuna ulaşmışlardır.

Tian, Wang ve Dayanandan (2008), 1978-2006 döneminde Çin ekonomisi için yaptıkları çalışmada açıklık ve doğrudan yabancı sermaye akımlarının gelir dağılımı eşitsizliğini artırdığını, hükümetin sosyal sigorta harcamalarının gelir dağılımı eşitsizliğini azalttığını belirtmişlerdir.

Bashir ve Khan (2011), 1970-2009 yıllarını kapsayan dönemde Hindistan için koentegrasyon ve vektör hata düzeltme modellerini kullanarak ticari açıklık (ihracat ve ithalatın

toplamının GSYH'ya oranı), yoksulluk (kafa sayısı endeksi) ve gelir eşitsizliği (Gini endeksi) ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında dışa açıklığın kısa dönemde gelir eşitsizliğini artırırken uzun dönemde gelir eşitsizliğini azalttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Georgantopoulos ve Tsamis (2011), OLS yöntemini kullanarak Macaristan'da 1990-2009 dönemi için açıklık ve gelir dağılımı ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında ticari açıklık ve doğrudan yabancı yatırımların Gini katsayısını negatif etkilediği sonucuna ulaşmışlardır.

Faustino, H. ve Vali, C. (2011), 24 OECD ülkesi için 1997-2007 yıllarını kapsayan dönemde statik ve dinamik panel data yöntemi ile dışa açıklık ile gelir dağılımı eşitsizliği ilişkisini araştırdıkları çalışmalarında dışa açıklık ile gelir eşitsizliği arasında ters bir ilişkinin olduğu sonucuna ulaşmışlardır.

Sehar, Adıqa, Azra ve Ahsan (2013), Pakistan ekonomisi için zaman serileri kullanılarak 1972-2008 dönemini kapsayan çalışmalarında ticari açıklık ile gelir dağılımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını araştırmışlardır. Johansen Koentegrasyon testi ve hata düzeltme modeli sonuçlarına göre geleneksel teorinin aksine Pakistan ekonomisinin dünyaya açılmasının gelir dağılımı ve eşitsizliği üzerinde anlamlı bir etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Pierre Monnin (2014), on OECD ülkesi için 1971-2010 zaman periyodunda gelir eşitsizliği ile enflasyon arasındaki ilişkiyi analiz etmiştir. Dış açıklığın da içinde bulunduğu altı kontrol değişkenden müteşekkil olan analizde uzun dönemde U-şekilli ilişki tespit edilmiştir. Buna göre düşük enflasyon oranlarında gelir eşitsizliği yüksek olup, enflasyon arttıkça eşitsizlik azalmakta, eşitsizlik enflasyonun %13 seviyelerinde minimuma ulaşmaktadır. Bu eşik değerden sonra eşitsizliğin tekrar arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

3. KAPSAM VE VERİ SETİ

Bu çalışmada, Türkiye ekonomisinde dış ticaretin ve enflasyon oranının gelir dağılımı ile uzun dönemli ilişkisi ekonometrik olarak incelenmektedir.

Değişkenler arasındaki ilişkinin tahmininde, 1981-2011 dönemine ait 31 yıllık zaman serileri kullanılmıştır. Uygulamanın verileri gini katsayısı, dış ticaret hacminin Gayri safi yurt içi hasılaya oranı ve enflasyon oranı olarak belirlenmiştir.

Uygulamada ele alınan değişkenlere ait verilerin logaritması alınarak analize tabi tutulmuştur. Ayrıca tüm veriler Dünya Bankası veri tabanından elde edilmiştir.

3.1. Analiz Sonuçları

Zaman serisi analizlerinde verilerin durağan olması gerekmektedir. Zaman serilerinin durağan hale getirilmeden model tahmin edildiğinde sahte regresyona sebebiyet vermektedir. Bu sebeple serilerin durağanlaştırılması gerekmektedir.

Çalışmada, Dickey – Fuller GLS ve Augmented Dickey-Fuller birim kök testleri

uygulanarak verilerin durağan olup olmadıkları araştırılmıştır. Tabloda birim kök testlerine ait sonuçlar gösterilmektedir.

Tablo 1: Birim Kök Testleri Sonuçları (Düzey ve 1. Farklarda)

DF-GLS Birim Kök Testi				
Değişkenler	Düzey		Birinci Fark	
	Sabit terim	Sabit terim ve Trend	Sabit terim	Sabit terim ve Trend
LGINI	-0,43	-3.92	-2.12	-2.24
	[-1,60]	[-2,89]	[-1,60]	[-2,89]
LINF	-0.10	-1.13	-4.893715	-5.605401
	[-1,61]	[-2,89]	[-1,6105]	[-2,8900]
LOPEN	-0.98	-3.28	- 3.65	-4.69
	[-1,61]	[-2,89]	[-1,61]	[-2,89]
ADF Birim Kök Testi				
	Sabit terim	Sabit terim ve Trend	Sabit terim	Sabit terim ve Trend
LGINI	-1,46	-1,90	-3,29	-3,67
	[-2,62]	[-3,24]	[-2,62]	[-3,24]
LINF	0,07	-1,19	-4,94	- 5,57
	[-2,62]	[-3,21]	[-2,62]	[-3,22]
LOPEN	-2,41	-3,71	- 4,58	- 3,12
	[-2,62]	[-3,22]	[-2,62]	[-3,25]

Not: DF-GLS ve ADF birim kök testinde uygun gecikme uzunluğunun tahmini için Akaike Bilgi Kriteri (AIC) kullanılmıştır. Köşeli parantez içerisindeki değerler %10 anlamlılık düzeyindeki kritik değerleri göstermektedir.

Tablo incelendiğinde analizde kullanılan üç değişken de birinci seviyede durağan olmaktadır. Verilerin hepsinin birinci farkının durağan olması sebebiyle eşbütünleşme ilişkisinin varlığı incelenmelidir.

Öncelikli olarak değişkenlerin eşbütünleşme testi yapılacağı için değişkenlerin düzey değerleri kullanılarak VAR modeli kurulacak ve uygun gecikme sayısı belirlenecektir. Sims (1980) tarafından geliştirilen VAR modeli içsel-dışsal değişken ayrımını ortadan kaldırmaktadır. Bununla birlikte bağımlı değişkenlerin gecikmeli değerlerinin açıklayıcı değişken olarak kullanılması geleceğe dönük güçlü tahminlerin yapılmasını sağlamaktadır. (Kumar, Leona ve Gasking, 1995: 365; Göçer, 2013) .

Eş bütünleşme testinde kullanılacak gecikme sayısının saptanması için öncelikle Gini, dış

ticaret hacmi ve enflasyon oranından oluşan VAR modeli oluşturulmuştur. Akaike (AIC), FBE, AIC, SC ve HQ bilgi kriterleri yardımıyla gecikme uzunluğu bir olarak belirlenmiştir.

Tablo 2: VAR Modeli İçin Uygun Gecikme Sayısı

Gecikme Sayısı	LL	LR	FPE	AIC	SC	HQ
0	-8.36868	NA	0.000139	- 0.37025	- 0.22881	0.325956
1	88.03435	137.3546*	1.07e-06	-5.24374*	-4.67797*	-5.06655*
2	95.72843	11.67378	1.19e-06	-5.15368	-4.16357	-4.84359

Notlar: LR=Logaritmik Olasılık Oranı/The Likelihood Ratio, FBE= Son Tahmin Hatası/Final Prediction Error, AIC=Akaike Bilgi Kriteri/Akaike Information Criterion, SC: Schwartz Kriteri, HQ= Hannan-Quinn Kriteri.

* ilgili test için uygun gecikme uzunluğunu göstermektedir

Uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesinin ardından Schwarz Bilgi kriterine göre 2. Model uygun bulunmaktadır. Johansen eşbütünleşme testi yapılarak sonuçlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3: Johansen Eşbütünleşme Test Sonuçları

Maximum Özdeğer Testi (Max. Eigenvalue Testi)				İz Testi (Trace Test)			
H0 Hipotez	Alternatif Hipotez	Test İstatistiği	%5 kritik Değeri	H0 Hipotez	Alternatif Hipotez	Test İstatistiği	%5 kritik Değeri
r=0	r=1	26.709	22.299	r=0	r=1	40.179	35.192
r=1	r=2	10.869	15.892	r=1	r=2	13.469	20.261
r=2	r=3	2.599	9.164	r=2	r=3	2.599	9.164

Tablodaki sonuçlar incelendiğinde hem maksimum öz değer testi hem de İz testi açısından ele alınan seriler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Herhangi bir eşbütünleşik vektörün bulunmadığı ifade edilen Ho hipotez için maksimum öz değer 26.709 %5 anlamlılık düzeyindeki kritik değer olan 22.299 dan büyüktür. İz testi açısından da değerler sırasıyla 40.179 ve 35.192 olduğundan Ho hipotezi reddedilmektedir. Seriler arasında birden fazla eşbütünleşik vektör olduğuna dair test edilen hipotez için hesaplanan değerler kritik değerlerin altında kalmaktadır. Bütün bu veriler ışığında seriler arasında bir eşbütünleşik vektör olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Aralarında eşbütünleşme bulunan değişkenler arasındaki nedensellik ilişkisi VECM(Vektör Hata Düzeltme Modeli) ile analiz edilmektedir. Söz konusu analiz sonuçları tabloda gösterilmektedir.

Tablo 4: Vektör Hata Düzeltme Modeli Sonuçları

Hata düzeltme:	D(LGINI)	D(LINF)	D(LOPEN)
Eşbütünleşme denklemi	-0.345787 (0.06073) [-5.69350]	-0.326802 (0.79683) [-0.41013]	0.350404 (0.28073) [1.24821]

Hata düzeltme modeli sonucuna göre Enflasyon ve dış ticaret değişkenlerinden gelir

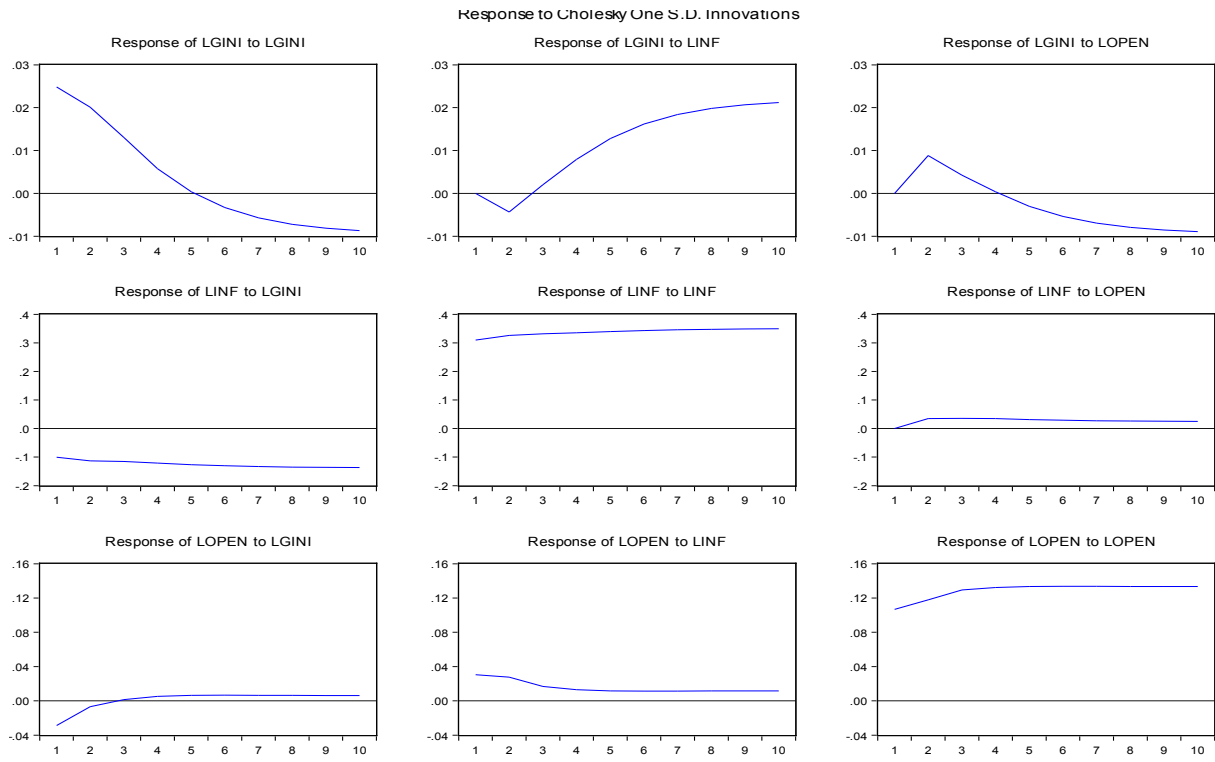
dağılımı adaletsizliği göstergesine doğru uzun dönemli bir nedensellik tespit edilmektedir. Diğer değişkenlere ise herhangi bir nedensellik söz konusu değildir.

Hata düzeltme modeli kısa dönem nedensellik sonuçları da aşağıdaki gibidir:

Tablo 5: Hata Düzeltme Modeli Test Sonuçları

Dependent variable: D(LGINI)			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
D(LINF)	5.856518	1	0.0155
D(LOPEN)	5.346809	1	0.0208
All	7.785160	2	0.0204
Dependent variable: D(LINF)			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
D(LGINI)	0.021583	1	0.8832
D(LOPEN)	0.314772	1	0.5748
All	0.321982	2	0.8513
Dependent variable: D(LOPEN)			
Excluded	Chi-sq	df	Prob.
D(LGINI)	0.848690	1	0.3569
D(LINF)	0.001722	1	0.9669
All	0.864214	2	0.6491

Tablodaki sonuçlara göre hem enflasyondan hem de dış açıklıktan gini katsayısına doğru kısa dönemli bir nedensellik söz konusudur. Bu aşamadan sonra etki tepki fonksiyonlarına bakmak gerekmektedir. Etki tepki fonksiyonları ile Granger nedensellik testleri ile bulunan nedensellik ilişkisinin yönü belirlenmektedir. Etki tepki fonksiyonlarına göre enflasyonun gini katsayısı üzerinde olumsuz etkisi yani gelir eşitsizliğini azaltıcı etkisi varken, dış açıklığın gini üzerinde etkisi de azaltıcı yöndedir.

Şekil 1: Etki – Tepki Fonksiyonları

Varyans ayrıştırma analizi ile tespit edilen nedensellik ilişkisinin inceleme dönemi dışında geçerli olup olmadığı belirlenmeye çalışılır. Analiz sonuçlarına göre gini katsayısındaki değişmelerin %36.7 oranında kendi şoklarından kaynaklanmaktadır. Gelir eşitsizliğinin %53.2 si enflasyon ile açıklanırken, görece daha az bir etkiye sahip olan dış açıklık %10 seviyesinde gelir eşitsizliğini etkilemektedir.

Tablo 6: Varyans Araştırma Analizi Sonuçları

Period	S.E.	LGINI	LINF	LOPEN
1	0.024834	100.0000	0.000000	0.000000
2	0.033430	91.31734	1.714466	6.968191
3	0.036183	90.90913	1.770402	7.320467
4	0.037486	87.05040	6.118470	6.831128
5	0.039729	77.50655	15.82797	6.665484
6	0.043360	65.65734	27.20050	7.142165
7	0.047954	55.10039	36.95489	7.944720
8	0.052982	46.99506	44.24462	8.760315
9	0.058089	41.06097	49.47609	9.462936
10	0.063087	36.71791	53.24906	10.03303

4. SONUÇ

Bu çalışmada Türkiye’de 1981-2011 dönemi için Ticari Açıklık Oranı (LOPEN) ve Enflasyon Oranının (LENF) gelir dağılımı (LGİNİ) üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmada, öncelikle yapılan birim kök analizi sonucu hem bağımlı hem de bağımsız değişken serilerinin birincil farklarında durağan oldukları [I(1)] görülmüştür. DF-GLS ve ADF birim kök testinde uygun gecikme uzunluğunun tahmini için Akaike Bilgi Kriteri (AIC) kullanılmıştır.

Verilerin hepsinin birinci farkının durağan olması sebebiyle eşbütünleşme testine geçilmiştir. Öncelikli olarak değişkenlerin eşbütünleşme testi yapılacağı için değişkenlerin düzey değerleri kullanılarak VAR modeli kurulmuş ve Akaike (AIC), FBE, AIC, SC ve HQ bilgi kriterleri yardımıyla uygun gecikme sayısı belirlenmiştir. Uygun gecikme uzunluğunun belirlenmesinin ardından Johansen eşbütünleşme testine geçilmiştir.

Johansen eşbütünleşme testi sonucunda hem maksimum öz değer testi hem de İz testi açısından ele alınan seriler arasında uzun dönemli bir ilişkinin varlığı görülmektedir. Değişkenler arasında herhangi bir eşbütünleşik vektörün bulunmadığı ifade edilen H_0 hipotez için maksimum öz değer 26.709 %5 anlamlılık düzeyindeki kritik değer olan 22.299’den büyüktür. İz testi açısından da değerler sırasıyla 40.179 ve 35.192 olduğundan H_0 hipotezi reddedilmektedir. Seriler arasında birden fazla eşbütünleşik vektör olduğuna dair test edilen hipotez için hesaplanan değerler kritik değerlerin altında kalmaktadır. Bütün bu veriler ışığında seriler arasında bir eşbütünleşik vektör olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Değişkenler arasındaki nedensellik hem kısa hem de uzun dönemli analiz edilmiş olup, hem kısa dönemde hem de uzun dönemde enflasyondan ve ticari açıklıktan gelir eşitsizliğine doğru bir nedensellik tespit edilmiştir. Etki tepki fonksiyonları vasıtasıyla yapılan analizde enflasyonun ve ticari açıklığın gelir eşitsizliği üzerinde azaltıcı etkisi söz konusu olmaktadır. Varyans ayrıştırma analizi neticesinde de gelir eşitsizliği değişkeni üzerindeki etkinin %36’ sı kendinden, %53’ü enflasyondan ve %10’u ticari açıklık parametresinin etkisi ile açıklanmaktadır.

5. KAYNAKÇA

- Al-Marhubi, F. (1997). A note on the link between income inequality and inflation, *Economics Letters*, 55(3), 317-319.
- Anderson, E. (2005), “Openness and inequality in developing countries: A review of theory and recent evidence”, *World development*, 33(7), 1045-1063.
- Barro, R. (2000). Inequality and growth in a panel of countries, *Journal of Economic Growth*, 5, 5-32.
- Bashir, N. and Khan A. E. Rana (2011), “Trade Liberalization, Poverty and Inequality Nexus: A Case Study of India”, *Asian Economic and Financial Review*, 1(3), 114-119.
- Bourguignon, F. ve Morrisson, C. (1990) “Income distribution, development and foreign trade”, *European Economic Review*, 34, 1113–1132.

- Bulir, A. ve Gulde, A. M. (1995), "Inflation and Income Distribution-Further Evidence on Empirical Links" (No. 95/86). International Monetary Fund.
- Caldero 'n, C. ve Chong, A. (2001), "External sector and income inequality in interdependent economies using a dynamic panel data approach", *Economics Letters*, 71(2), 225-231.
- Cornia, G.A. ve Kiiski, S. (2001), "Trends in income distribution in the post world war II period: Evidence and interpretation", *UNU/WIDER Discussion Papers* 89.
- Değer, K. (2006), "Ticari liberalizasyon ve gelir dağılımı: Gelişmekte olan ülkeler üzerine bir analiz", *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 64-87.
- Dollar, D. ve Kraay, A. (2004), "Trade, growth, and poverty", *The Economic Journal*, 114(493), F22-F49.
- Dolmas, J. Huffman, G. W. ve Wynne, M. A. (2000), "Inequality, inflation, and central bank independence", *Canadian Journal of Economics/Revue canadienne d'économique*, 33(1), 271-287.
- Edwards, S. (1997), "Trade policy, growth, and income distribution", *American Economic Review Papers and Proceedings*, 87(2), 205-210.
- Fajnzylber, P. ve Fernandes, A.M. (2004), "International economic activities and the demand for skilled labor: Evidence from Brazil and China", *Policy Research Working Paper Series*, No. 3426, World Bank, Washington,DC.
- Faustino, H. ve Vali, C. (2011), "The Effects of Globalization on OECD Income Inequality: A static and dynamic analysis" *Working paper* 12.
- Figini, P. ve E. Santarelli (2006), "Openness, Economic Reforms, Poverty and Globalization in Developing Countries" *Journal of Developing Areas*, 39(2), 129-151.
- Galli, R. ve Hoeven, R., (2001), "Is inflation bad for income inequality? The importance of the initial rate of inflation", *Working Paper*, The University of Lugano, Switzerland.
- Georgantopoulos, G. A. ve Tsamis, D. A. (2011), "The Impact of Globalization on Income Distribution: The Case of Hungary." *Research Journal of International Studies*, Issue 21
- Gourdon, J., Maystre, N. ve De Melo, J. (2008), "Openness, inequality, and poverty: Endowments matter", *Journal of International Trade & Economic Development*, 17(3), 343-378.
- Göçer, İ., Mercan, M., Peker, O., ve Ş. Bulut (2013), "Türkiye'de Cari Açığın Nedenleri, Finansman Kalitesi ve Sürdürülebilirliği: Ekonometrik Bir Analiz", *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 8(1),213-242
- Hanson, G. ve Harrison, A. (1999), "Trade and wage inequality in Mexico", *Industrial and Labor Relations Review*, 52(2), 271-288.
- Kahai, Simran K. ve W. Simmons (2005), "The Impact of Globalization on Income Inequality." *Global Business and Economics Review* 7.1(2), 1-15.
- Li, H., Squire, L. ve Zou, H. (1998), "Explaining international and intertemporal variation in income inequality", *Economic Journal*, 108, 26-43.
- Meschi, E. ve Vivarelli, M. (2008), "Trade and Income Inequality in Developing Countries", *World*

- Development, 37(2), 287–302.
- Monnin, P. (2014), “Inflation and Income Inequality in Developed Economies”, CEP Working Paper Series.
- Ravallion, M. (2001), “Growth, inequality and poverty: Looking beyond averages”, *World Development*, 29(11), 1803–1815.
- Robbins, D. (1996), “HOS hits facts: Facts win; Evidence on trade and wages in the developing World”, OECD Technical Paper No. 119, OECD, Paris.
- Robbins, D. (2003), “The impact of trade liberalization upon inequality in developing countries—A review of theory and evidence”, ILO Working Paper, No. 13, International Labour Organization, Geneva.
- Sehar, M., Adıqa, K.K., Azra, K., ve Ahsan, J. (2013), “The Relationship Between Trade Openness And Income Inequalities”, 3. International Conference on Business Management, University of Manageme.
- Sims, C. (1980), “Macroeconomics And Reality,” *Econometrica*, 48, 1-48.
- Tian, X., Wang, B. ve Dayanandan, A. (2008), “The Impact of Economic Globalization on Income Distribution: Empirical Evidence in China.” *Economics Bulletin*, 4(35), 1-8.
- Verhoogen, E. (2007), “Trade, quality upgrading and wage inequality in the Mexican manufacturing sector”, IZA Discussion Paper, No. 2913, IZA, Bonn.
- Vivarelli, M. (2004), “Globalization, skills and within-country income inequality in developing countries, Palgrave Macmillan, New York, 211–243.
- Wood, A. (1994), “North–south trade, employment, and inequality: Changing fortunes in a skill-driven World”, Oxford: Clarendon Press.

